

V svojih pismih do dr. Jagića pravi, da je protireformacija kriva, da Avstrija danes ni ponemčena. Tudi on sodi, da bi bil protestantizem Avstrijo ponemčil, a protireformacija je za vselej pokopala germanizatorično moč „reformacije“.

Bil je silno delaven. Že pred šestnajstimi leti je neki statistik izračunal, da je napisal Mommsen 920 knjig in brošur s 27.500 stranmi. A pisal je neprenehoma tudi na stara leta. Še malo pred smrtjo je pisal javno pismo angleškemu politikom, da se naj združijo z Nemci proti drugim narodom.

Taki so bili nazori moža, ki so ga imenovali „praeceptor nemškega naroda“. Značilno je, da je bil njegov učenec — modroslovec Nietzsche. Ideja nasilnega „nadčloveka“ je res obema skupna. A kakor so isti nazori o življenju, ki so Rimljane po razlagi Mommsenovih naredili velike, njihovo državo pozneje tudi razrušili, tako je pač tudi Nietzschejeva filozofija dovedla nauk o „nadčloveku“ — ad absurdum. S tem naukom je pa danes napojeno vse bojvito nacionalno nemštvo. Upajmo, da se izjalovi tudi v praksi in da pride do veljave zopet stari krščanski nauk, da je pravičnost temelj državam!

Tomistično modroslovje si pridobiva vedno bolj tal med učenim svetom. Znanstveni ugled v modernem svetu sta mu povzdignila dr. Otto Willmann, do nedavna profesor modroslovja na nemški visoki šoli v Pragi, v svojem krasnem delu „Geschichte des Idealismus“ in Nikolaj Möller (umrl l. 1862.), ki je kot protestant sledil Fichteju in Schellingu, a je kot katoličan spoznal tomistično modroslovje in ga pozneje predaval na lovanjskem vseučilišču. Španec Orti y Lara izdaja časopis „Ciencia cristiana“, francoski tomisti izdajajo mesečnik „Revue thomiste“. Na monakovskem vseučilišču sledi sv. Tomažu profesor G. pl. Hertling. Pri lovanjskem vseučilišču je poseben znanstven zavod, ki goji to modroslovje; v predavanjih se poudarja zlasti soglašanje nazorov sv. Tomaža Akvinskega s pridobitvami modernih empiričnih ved. Tudi v slovanskih književnostih se pojavljajo vedno pogosteje taki modroslovni spisi.

Dva darova. Nemški cesar Viljem II. je daroval papežu Leonu XIII. krasno knjigo Steinmannovo o sikstinski kapeli. Kot zahvalo za to je poslal papež Pij X. nemškemu cesarju krasno vezan iztis dr. Wilpertovega novega dela o slikah v katakombah. Papež je poslal pisatelja samega, ki se v Rimu bavi z arheologijo, da izroči vladarju ta dar z lastnoročnim pis-mom svetega očeta.

Umetnost in hiša. V Bologni so gospé ustanovile društvo „Aemilia Ars“, katero bo podpiralo one dekorativne umetnosti, ki se bavijo s hišno upravo. Bolonjanke hočejo s tem dvigniti domači umetniški obrt in poskrbeti za okusno hišno upravo.

Zgodovina Irske. Doslej Irci še niso imeli točne zgodovine svojih bojev in svojega trpljenja. Pred kratkim je pa izdal zgodovinar Mac Carthy knjigo „Ireland and his history“, katera je pisana poljudno in natančno.

Perzijski „prorok“ na odru. Ruska pesnica Izabela Grinenskaja je napisala prav efektno dramo „Bab“, katere snov je vzeta iz novejšje perzijske zgodovine. Junak te drame je Ali Mohamed, ki je nastopil kot „prorok“ v petem desetletju prošlega veka v Perziji ter si je sam dal ime „Bab“, kar pomenja „vrata resnice“. Njegov nauk ga je stal njegovo življenje. A po smrti so se njegovi nauki ohranili v precej številni sekti. Pesnica slika „Baba“ kot proroka bratske ljubezni med ljudmi. Posebno se po-

Kranjica v praznični obleki.

teguje „Bab“ za žensko emancipacijo na vzhodu. Najbrže je ravno ta stran njegovega učenja tako navdušila pisateljico zanj. Naslikala nam ga je kot pravi vzor mučenika, ki moli k Bogu:

V usta moja vložil
o Gospodi, slova, čto by sblížaly strany,¹⁾
sveli-b kak agncev vsêh ljudej
v odno prekrasnoje svjatoje stado²⁾.

Grafologija je veda, ki izkuša iz pisave uganiti značaj pisavčev. Alfred Binet, ravnatelj dušeslovnega laboratorija na pariškem vseučilišču, se je hotel prepričati, koliko je zanesljiva ta veda. Nabral je mnogo pisav ter jih je predložil izobraženim grafologom in tudi drugim ljudem z vprašanjem: Ali je to pisal

¹⁾ Stranke. — ²⁾ Čreda.

moški ali ženska? Ker je tu izbirati samo med dvema odgovoroma, je gotovo, da mora dati 50% pravih odgovorov tudi oni, ki se ni nikoli bavil z grafologijo. Uspelr je bil sledeči: Izmed dveh strokovnjakov v grafologiji je eden uganil spol pisavca v 78%, drugi v 75% vseh slučajev. Učitelji so uganili 65·9% do 73%, nevešči ljudje so dali pravi odgovor v 63% vseh slučajev.

Največja knjiga na svetu se nahaja v Amsterdamu. V njej je natisnjen zbornik morskih pravil. Knjiga, stoječa pokoncu, je na visokost slična rasti srednje velikega človeka.

Potujoča knjižnica. V mestu Daiton, v državi Ohio, se je pojavila knjižnica posebne vrste. Neki podjeten Amerikanec je sestavil zbirko raznih knjig in si preskrbel primeren voziček z omaro, v katero je uvrstil svojo knjižnico. S tem vozičkom potuje iz enega kraja v drugi ter se ustavlja, koder se zbira ljudstvo v večjem številu. Za gotovo plačilo more vsakdo, ki želi, prečitati ondi na mestu to ali drugo knjigo. Ta odškodnina je kaj neznatna: znaša komaj 3—4 vinarje našega denarja za en zvezek.

Japonske poslovice. Samo bogate sorodnike ljudje sprejemajo prijazno. — Pravi plemič tudi v revščini ponosno ohrani svojo dostojnost. — Vsakega tujca smatraj za tatú! — Ako nameravaš ubiti drugega, izkoplji najpoprej jamo zanj in za samega sebe! — Ne bodi ti žal življenja radi dobrega dela! — Ako nimaš strpljivosti za mali trud, izgubiš tudi velikega. — Srdit oče, pa strela ali potres so si enaki. — Čitaj ne z očmi, marveč z dušo! — Na starost

se ne izučiš niti abecede. — Vsak pijanec pravi: „Saj oni, ki ne pije, tudi nima denarja.“ — Ako se ne učiš, še moliti ne boš znal. — Tudi svetla luna se skrije za oblake. — Veliko je morje, toda nima kapljice pitne vode; grozen je ogenj požarja, toda še pipe si ne utegneš prižgati ž njim. — Vrabci celo na starost ne nehajo plesati. — Dobra izobrazba je boljša, nego sijajen rod.

Zgodovina Indije. Indijska vlada je izdala zgodovino indijsko v štirih knjigah. Dve knjigi popisujeta zgodovino Indije pred angleško vlado, dve pa od angleške osvojitve. Vlada bo izdala še velik indijski zemljepis.

Indsko modroslovje. Eno leto že agitira neki brahmin, Svami Upadaja, po Angleškem, da se naj ustanove stolice za staro indsko modroslovje na angleških vseučiliščih. Univerzi v Cambridgu in Oxfordu nameravata nastaviti take predavatelje.

„Čudežni otroci“ dobivajo včasih krasna plačila. Petletni španski pianist Pepito Rodriguez je dobival na zadnji pariški svetovni razstavi za vsak večer 2400—4800 frankov; ko je šel v Ameriko, mu je njegov impresario zagotovil 50 koncertov po 6000 K čistega dohodka. — Šestletni Jožef Hofmann si je kot virtuoz na klavirju zaslužil po 7200 K en večer; v Ameriki je dobil v 52 koncertih 288.000 K. — W. J. Betty je šel z osmimi leti h gledišču in je dobival za vsako predstavo 2440 K; ko je bil šestnajst let star, je prihranil že 960.000 K; ko je pa dorasel, se mu ni več ljubilo igrati, in zdaj živi kot zasebnik od tega, kar si je zaslužil kot „čudežni otrok“.

IZ MAKEDONIJE: TURŠKE ŽENE PRIDEJO NA BOJIŠČE.

